

Briselē, 2022. gada 24. maijā
(OR. fr)

9182/22

RECH 247
COMPET 347

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	<i>Gatavošanās 2022. gada 9. un 10. jūnija Konkurētspējas padomei</i> Atbalsts jaunajiem pētniekiem krīzes laikā <i>politikas debates</i>

Gatavojoties politikas debatēm 2022. gada 10. jūnija Konkurētspējas padomē, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts piezīme par tematu "Atbalsts jaunajiem pētniekiem krīzes laikā".

ATBALSTS JAUNAJIEM PĒTNIEKIEM KRĪZES LAIKĀ

Pamatinformācija

Pēdējo gadu laikā piedzīvotās secīgās krīzes ir parādījušas, ka ir vajadzīga labāka sagatavotība, lai tām stātos pretī un lai spētu labāk uz tām reaģēt, cenšoties tām rast risinājumu, jo īpaši ar loģistikas un finansiālā atbalsta palīdzību. Tas ir ietekmējis visas darbības nozares, cita starpā arī pētniecību un inovāciju (P & I), radot papildu ierobežojumus un šķēršļus, it sevišķi karjeras ziņā (pieņemšana darbā, nodarbinātība, attīstība, resursi u. c.). Grūtības, ar kurām saskaras jaunie pētnieki krīzes laikā, nevar ignorēt, jo īpaši tāpēc, ka viņiem ir izšķiroša nozīme gan mūslaiku, gan nākotnes lielo globālo problēmu risināšanā. Šie jaunie pētnieki veido mūsu nākotnes pētniecības spējas, mūsu "jaunos spēkus", un tādējādi palīdz/palīdzēs nodrošināt, ka Eiropas Savienība saglabā savas pozīcijas globālajā pētniecības un inovācijas sacensībā.

Šajā ziņā Covid-19 pandēmija cita starpā ir lielā mērā ietekmējusi pētniekus, jo īpaši jaunos pētniekus. Darbā pieņemšanas procesi un mobilitātes projekti ir aizkavējušies vai atcelti. Secīgie pārvietošanās ierobežojumi ir bijuši iemesls laboratoriju pilnīgai vai daļējai slēgšanai, apgrūtinot pētniecības veikšanu un saikņu veidošanu valsts un starptautiskā līmenī. Arī augstākās izglītības iestādēm bija jāpielāgo sava darbība, lai krīzes laikā pildītu savas mācību un pētniecības nodrošināšanas funkcijas. Nedrīkst arī aizmirst par ietekmi uz garīgo veselību, kas tika konstatēta.

Turklāt ģeopolitiskā nestabilitāte, jo īpaši konflikta situācijas, piemēram, Krievijas iebrukums Ukrainā 2022. gada februārī, jaunajiem pētniekiem rada vēl lielākas problēmas. Daži no viņiem ir spiesti doties prom no savas valsts un pamest savus pētniecības projektus.

Tādējādi šīs grūtības var mazināt studentu vēlmi uzsākt un īstenot doktorantūras kursu, vai arī zinātniskā darba kvalitāti un tādas Eiropas Pētniecības telpas (EPT) izveidi, kurā notiek pētnieku brīva pārvietošanās. Tāpēc tās ir šķērslis Eiropas pētniecības konkurētspējai pasaules mērogā.

Reaģējot uz šīm krīzes situācijām, dalībvalstis ir pieņēmušas vairākus pasākumus pētniecības un inovācijas jomā, kā arī citās nozarēs, piemēram, sociālās politikas, nodarbinātības un izglītības jomā.

Tomēr steidzamība, ar ko minētās jomas saskaras, liek tām vispirms ieviest iniciatīvas valsts līmenī, kuru satvars bieži tiek uzskatīts par dinamiskāku un elastīgāku; un tikai pēc tam veikt koordināciju Eiropas līmenī.

Jaunie pētnieki, kas saskaras ar šīm problēmām, noteikti ir jāatbalsta ar valsts līmeņa politiku; tomēr dažām darbībām būtu jāklūst efektīvākām līdz ar to īstenošanu Eiropas līmenī.

Plašākā nozīmē un ārpus ārkārtas situācijām būtu jāapsver arī tāda satvara konsolidācija, kas veicina jauno pētnieku ātrāku un ilgtspējīgāku profesionālo integrāciju. Šajā sakarā viena no pieejām, ko varētu apzināt vai padziļināt, ir viņiem īpaši paredzētu pasākumu ieviešana gan valstu, gan Eiropas līmenī.

Šajā ziņā ir paredzams, ka zināms skaits iniciatīvu, kas pašlaik tiek īstenotas Eiropas līmenī, pozitīvi ietekmēs jauno pētnieku karjeru. Piemēram, no 20 darbībām Eiropas Pētniecības telpas stratēģiskajā programmā, kas pievienota Padomes 2021. gada novembra secinājumiem par EPT turpmāko pārvaldību, 4. darbība jo īpaši ir vērsta uz pasākumu ieviešanu, lai veicinātu piesaistošu un ilgtspējīgu karjeru zinātnē, piemēram, zinātnisko karjeru novērošanas centra izveidi, atbalsta pasākumu rīkkopas izveidi, lai uzlabotu zinātnieku karjeras pievilcību akadēmiskajās aprindās un ārpus tām, vai arī Eiropas satvara izstrādi zinātniskajai karjerai, ko pēc tam izmēģinājuma projekta ietvaros varētu testēt Eiropas universitāšu apvienības.

Ciktāl ir runa par pārējām 19 stratēģiskās programmas darbībām, daudzas no tām ietekmēs arī jaunos pētniekus. Tāda ir, piemēram, 3. darbība, kuras mērķis ir panākt progresu pētniecības, pētnieku un institūciju novērtēšanas sistēmas reformā. Pētniecības novērtējumam būtu jāļauj novērtēt (jauno) pētnieku un pētījumu sniegumu, lai panāktu visaugstāko kvalitāti un ietekmi.

Turklāt Padomes secinājumos par Eiropas stratēģiju augstākās izglītības iestāžu iespēju palielināšanai Eiropas nākotnes vārdā, kas tika apstiprināti 2022. gada aprīlī, ir uzsvērts, ka īpaša uzmanība jāpievērš studentiem un jaunajiem pētniekiem, kuru studijas un karjeru ir skārusi pandēmija.

Visbeidzot, lai reaģētu uz zaļās un digitālās pārkārtošanās radīto problemātiku, ir vajadzīga ciešāka saikne starp zinātņi un sabiedrību, kā atgādināts Padomes secinājumos par Eiropas misijām. Tā kā pētnieki un jo īpaši jaunie pētnieki ir saskarne starp zinātņi un sabiedrību, viņiem ir ārkārtīgi liela nozīme, ar savām spējām kalpojot par "paraugu" jauniešiem. Turklāt pašā jēdzienā "Eiropas misijas" nostiprinātā iedzīvotāju iesaistīšana zinātnē izvirza nepieciešamību tikt apmācītiem šajās jaunajās darba metodēs, piemēram, līdzdalīgas zinātnes projektos.

Tāpēc koordinētāka rīcība Eiropas līmenī ir būtiska ne tikai tam, lai piesaistītu un noturētu nākamās pētnieku paaudzes nolūkā rast risinājumus sabiedrības, vides un ekonomikas problēmām, bet arī lai apzinātu un novērstu šķēršļus, ar kuriem pētnieki saskaras jau no paša karjeras sākuma. Šī koordinācija sekmēs atbilstošas un ilgtspējīgas pētniecības karjeras attīstību, uz ko Padome ir aicinājusi savos secinājumos par Eiropas Pētniecības telpas padziļināšanu: nodrošināt pētniekiem pievilcīgu un ilgtspējīgu karjeru un darba apstākļus un padarīt intelektuālā darbaspēka apriti par realitāti.

Apspriežamie jautājumi

Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Francija vēlas uzsākt debātes par šādiem jautājumiem:

1. Kādas neseno krīžu laikā ir bijušas galvenās Jūsu redzeslokā nonākušās grūtības, ar kurām saskaras jaunie pētnieki? Kādi pasākumi vai pasākumu veidi ir ieviesti jūsu valstī, lai viņus atbalstītu?
2. Kādu no tā var gūt pieredzi? Kādiem pasākumiem varētu būt bijusi pievienotā vērtība (efektivitātes, dinamikas un elastīguma ziņā), ja tie būtu koordinēti Eiropas līmenī?